

Hävittääkö sosialis- mi uskonnon?

Tavaratuotanto ja sivistys.

Tavaratuotannon syntyessä muuttuvat nämä suhteet. Ihmiskunta alkaa tuntea olevansa vapaa raskaasta ja oikullisesta luonnon painosta. Se on jossakin määrin turvassa jokapäiväiseltä välittömältä hädältä eikä ole enää kokonaan luonnon orja. Luonnonvoimat tuntuvat sivistyneestä ihmisestä yhä vähemmän haltianomaisilta, mutta niiden sijaan tulee nyt, mahtavampina ja turmiollisempina ja samalla salaperäisempinä, uusia, yhteiskunnallista alkuperää olevia voimia. Eikä mailmanuskonnoilla jotka nyt vähitellen muodostuvat, ole juuriaan enään luonnossa, vaan yhteiskunnallisissa, taloudellisissa voimissa, joilla on alkunsa tavaratuotannon vastakohtaisuuksissa.

Tavaratuotannon mailma on täynnä vastakohtaisuuksia. Tuotanto ei enään tapahdu oman tarpeen, vaan vaihdon tyydyttämiseksi. Nyt ei tuote enään ole yksinkertaisesti esine, joka valmistetaan omaksi tarpeeksi luonnon raaka-aineesta ja sellaisena käytetään, — ei, nyt tulee tuotteesta tavara, josta Marx sanoo: "Tavara näyttää ensi katsauksella helppoymmärteiseltä ja jokapäiväiseltä. Tutkimaan ruvessa huomaa, että se on kirottu monimutkainen juttu, täynnä yliaistillista ongelmallisuutta ja jumaluusoppineita pulmia", ja jota hän toisessa kohdoin nimittää aistillis-yliaistilliseksi seikaksi. Asian oikeaksi ymmärtämiseksi on tarpeen muuttamin sanoin selittää näitä kansantaloustieteen peruskäsitteitä, jotka vasta Marx on täysin selvittänyt. Sillä ne ovat koko meidän yhteiskuntatietemme perustana, pääkohtana josta riippuu yhteiskunnallisten suhteiden ymmärtäminen ja sen vuoksi myöskin inhimillisten aatteiden ymmärtäminen.

Tavara on yksinkertaisen käytöseen ohella samalla myöskin arvon sisältäjä, arvon, tuon salaperäisen ominaisuuden, jossa ilmenee yksilöllisen tuotannon yhteiskunnallinen luonne. Jokainen tuottaja työskentelee itsenäisesti. Mutta kumminkin on koko tuotanto yhteiskunnallista, sillä kuten tunnettua, tuottaa jokainen esineitä toisten tarpeiksi, ja omat käyttämänsä esineet täytyy hänen hankkia muilta. Kaikki siis tekevät yhdessä työtä koko yhteiskunnallisen tarpeen tyydyttämiseksi. Mutta ei tietoisesti. Jokainen uskoo tuottavansa aivan itsenäisesti; tuotannon yhteiskunnallinen luonne on salattuna. Miten se sitten ilmenee? Kun tuottaja vaihtaa tuotteen toisiin tuotteisiin, huomaa hän, että tässä vaihdossa on määräävänä arvolaki, johon hän ei voi tahtollaan vaikuttaa ja joka esiintyy hänen yläpuolellaan olevana salaperäisenä yhteiskunnallisena voimana, joka joskus tuo köyhyyttä pitkän, uuraan työn palkkana, joskus taas antaa rikkautta laiskotellelle onnenlapselle. Tämän arvon ja sitä määräävään lain muodossa ilmenee siis toisistaan näennäisesti riippumattomien tuottajien keskinäinen riippuvaisuus, ilmeneen näennäisesti yksilöllisen tuotannon salattu yhteiskunnallinen luonne tuotteen havaittavana ominaisuutena, itsenäisenä, ihmisten tahdon yläpuolella olevana voimana. Tässä on kaikkien noi-

den vastakohtaisuuksien perusta jotka tavaratuotanto vähitellen on kehittänyt. "Heti kun tuottajat," sanoo Eengels, "eivät enään itse käyttäneet tuotettaan vaan vaihdon kautta antoivat sen toisille, menectivät he valtansa sen sulteen. He eivät tienneet enään, mitä siitä tuli, ja on mahdollista, että tuotetta joskus käytetään tuottajaa vastaan, hänen riistämisekseen ja sortamisekseen. Tuote vallitsee tuottajia."

Jokainen ymmärtää tämän heti, kun ajattelee, että tavarain arvo joskus ilmenee itsenäisessä muodossa, rahan muodossa, jossa sitä voi rajattomasti koota yläin käsiin ja se pääomana tulee uudeksi yhteiskunnalliseksi valaksi, jota käytetään työväestöön, sen omien tuottajien riistämiseen ja sortamiseen.

Yksityistuottajien yhteiskunnallinen yhteistyöskentely tapahtuu suoranaisesti vastakohtansa mitä kiilkeimmän, tuottajien keskinäisen kilpataistelun muodossa, jossa jokainen pyrki voittamaan toisia, itse päästäkseen kohoamaan. Sattumasta tai sokeasta kohtalosta näyttää riippuvan, kuka siinä joutuu voittajaksi. Yksityinen ei saavuta siinä sitä päämäärää, johon hän pyrkii, vaan tulokseksi tulee se, mitä tuon yksityisen yläpuolella vaikuttavat yhteiskunnalliset tuotantovoimat määräävät. Ihminen ajattelee, mutta voimakkaampi mahti määrää; ihminen ei enään ole oman kohtalonsa herra.

Tosin on näiden voimien välikappaleena itse asiassa vain ihmisen omia vientejä ja intohimoja: olemisestaistelu ilmenevä itsensä säilytysvietti ensimmäisenä. Mutta kun ihmiset itse eivät tunne niitä yhteiskunnallisia voimia jotka näitä vientejä määräävät eivätkä ole niistä tietoisia ja koska ne ovat riippumattomia heidän tahdostaan, tuntuvat ne vaikuttavan aivan sokeina luonnonvoimina.

Ja samoin kuin luonnonvoimat ovat myöskin nämä yhteiskunnalliset voimat milloin hyödyllisiä, milloin turmiotatuottavia. Hyvää tuottavat ne, huolimatta ihmisten pahimmista aikomuksista, jopa niiden avullakin — ne ovat itse asiassa voima, joka "aina tahtoo pahaa, mutta aina saa hyvää aikaan" — ja päinvastoin tuottavat ne mitä hirtävimpää seurauksia, huolimatta ihmisten mitä parhaimmista aikomuksista. Ne ovat luoneet ensinnäkin oikeuden ja lain, tehneet mahdolliseksi sivistyksen ja tieteen; ne ovat nostaneet mailman raakluudesta sivistykseen herättäneet ihmishengessä tutkimushalun, kannustaneet tiedettä luonnonvoimien salaisuuksien tutkimiseen; ne ovat muuttaneet maanpinnan muodon kokonaan toiseksi.

Mutta vielä syvällisempi ja kestäväisempi on se vaikutus, minkä tuntematonta alkuperää olevat suuret yhteiskunnalliset epäkohdat ihmishengen tekevät Tavaratuotanto synnyttää luokkavastakohtia, ja ne ovat usein syynä julmiin luokkataisteluihin joissa ihmiset tiikerin tavoin raatelevat toisiaan, itse käsitämättä miksi, sillä näiden taistelujen todellista perustetta he tuskin tuntevat. Etujenvastakkaisuus johtaa vieläpä sellaisinkin aikoina, jolloin jokainen kammoo sotaa, tuhoisiin sotiin. Kurjuutta, vihaa ja rikoksia kasvaa siitä runsaammin, kuta pitemmälle sivistys edistyy. Kadoista johtuvien aikaisempien hätäaikojen asemasta tulee nyt yhteiskunnallisista syistä alkunsa saava nälänhätä; taloudellisia liikepu-

TOVERITTAREN LUKIJOILLE JA ASIAMIEHILLE

Samalla, kun Toverittaren lukijat, ystävät ja asiamiehet tekevät parhaansa Toverittaren levittämiseksi nyt marras- ja joulukuun kuluessa, niin samalla on myös kiinnitettävä huomiota

TOVERITTAREN JOULUNUMERON LEVITTÄMISEEN.

Toverittaren Joulunumero ilmestyy laajennettuna ja erikoisesti valitulla sisällöllä. Tämä juhlanumero painetaan jo joulukuun 10 päivänä, että se varmasti ehtii joulukuun kautta laajan lukijakunnan.

Osastot ja ompeluseurat ottakaapa huomioon tämä hyvissä ajoin ja tilatkaa paikkakunnallenne tätä Toverittaren Joulunumeroa jaettavaksi niille, jotka eivät vielä lukeudu Toverittaren lukijakuntaan. Toverittaren Joulunumeron hinta on \$3.00 sata kappaletta.

JOULU-ONNENTOIVOTUKSET TOVERITTAREEN.

Jokainen Toverittaren lukija haluaa tietysti nimensä. Toverittaren jouluonnentoivotusten joukkoon. Nämä jouluonnittelut painetaan tähän juhlanumeroon ja järjestetään niin, että samalta paikkakunnalta olevat nimet tulevat yhteen ryhmään, siis pitäkääpä huoli siitä, että nimenne ei jää pois tästä juhlaulkaisusta.

Jollette tapaa asiamiehiämme, jotka keräävät nimiä Toverittaren jouluonnitteluun, niin lähettäkää nimenne suoraan Toverittaren konttoriin.

Onnentoivotukset maksavat 25 senttiä nimi. Jos perheen eri jäsenten nimet haluaa onnitellussa mainita, niin se maksaa 5 senttiä lisää kullakin nimeltä. 50 sentillä saapi kaksikertaa niin suuren tilan kuin 25 sentillä ja \$1.00 neljäkertaa ja niin edelleen. Siis jokainen saapi sen tilan ja muodon onnitellulleen kuinka suuresta tilasta maksaa.

Asiamiehet, pyytäkää listoja konttoristamme. — Pääasia on, että toimitaan kerrankin nopeasti, sillä onnitelluun osaaottavien nimet pitää olla konttorissamme viimeistäänkin joulukuun 5 päivään mennessä.

Kaikki mukaan Toverittaren Jouluonnitteluun, niin saamme siitä mielenkiintoisen juhlaulkaisun.

Toveruudella, LIIKKEENHOITAJA.

lia, kriisejä. Huolimatta lääkitäiden kehityksestä, syntyy yhä vieläkin tuhoisia ruttotauteja taloudellisen kurjuuden seurauksina. Mitään tuollaista eivät ihmiset tahallisesti tuota; melkein jokainen kammoo sitä ja tahtois sellaisen kokonaan katoavan Sittenkin tapahtuu tuollaisia tapauksia kuin joittenkin alkuvuotien tuottamina, ei luonnollisten vaan yhteiskunnallisten syiden synnyttämänä. — Ja kun niiden alkuperä on tuntematon, ei myöskään ymmärretä, miten mailma milloinkaan olisi niistä vapautettavissa. Ja ihmisen, joka milloinkaan ei voi sietää sitä tietoisuutta, että mailma olisi niin paha, täytyy etsiä vapautusta muualta, yliluonnollista tietä tai toisesta mailmasta.

Ajatelkaamme olevaksi ihmisen, joka on kasvatettu ennakkoluulottomasti, tässä tapauksessa nimenomaan opettamatta hänelle uskontoa, mutta myöskin opettamatta hänelle yhteiskuntatiedettä, joka meillä nyt on, ja ajatelkaamme, että tämä ihminen alkaa tarkkaan havaita noita yhteiskunnallisia ilmiöitä. Mikä vaikutelma hänen täytyy saada?

Epäilemättä se, että tuntematon yli-inhimillinen voima hallitsee mailman kohtaloita ja ohjaa niitä käsittelemättömien päätöstenä mukaan.

Siten on helposti ymmärrettävissä, miten tavaratuotannon vallitessa — s. o. sivistyksen aikakaudella — yhteiskunnallisten ilmiöiden synnyn tuntemattomuuden täytyi johtaa uskomaan yhteen, kaikkea hallitsevaan jumalaan.

Suurissa taloudellisissa mullistuksissa, joita on tapahtunut sivistyneellä ajalla, on tämä usko luonnollisesti pukeutunut mitä erilaisimpiin muotoihin. Tila ei salli tässä yksitvisekkoittain osottaa näiden monien muotojen ja taloudellisen kehityksen yhdysuhdella, josta vallankin uskonpuhdistuksen aikakausi tarjoo lukemattomia esimerkkejä. Se ei sitä paitsi ole kovin tarpeellistakaan, kun tätä yhdysuhdella on valaistu monissa sosialistisen kirjallisuutemme teoksissa, esim. Kautskyn y. m. "Sosialismien historiassa". Tällaisia teoksia tutkimaan täytyy meidän neuvoa jokaista, joka tahtoo asiaan laajemmin perehtyä.